

355.232-633(42)

POZNATKY Z VÝMĚNNÉ STÁŽE NA KRÁLOVSKÉ VOJENSKÉ LÉKAŘSKÉ KOLEJI V LONDÝNĚ

Kpt. MUDr. Roman CHLÍBEK
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové
(rektor: plk. doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc.)

Úvod

Ve dnech 14.-27. 10. 1996 jsem měl možnost v rámci výměnné stáže navštívit Královskou lékařskou kolej v Londýně, a seznámit se tak se systémem vojenského zdravotnického vzdělávání a zdravotnickou službou britské armády. První 4 dny jsem byl ubytován na Královské vojenské lékařské koleji v Londýně, kde se o mě staral pplk. Miller, profesor katedry preventivního lékařství. Pak jsem odcestoval vlakem do asi 100 km vzdáleného Salisbury (jen pro zajímavost - lístek na vlak, nejdražší to dopravní prostředek ve Velké Británii, stál 19 liber a 10 pencí, tj. asi 802 Kč). V Salisbury se nachází velitelství pozemního vojska. Zde také pracuje v Lékařské pobočce (Medical Branch) mjr. dr. Iann Gemmell, který recipročně navštívil naši akademii v měsíci září 1996. Byl jsem zde ubytován v jednolůžkovém pokoji a vzhledem ke své vojenské hodnosti pouze v jednopokojovém bytě. Svobodní důstojníci s hodností majora a výše bydlí v jednolůžkových pokojích o dvou místnostech. Na posledních 6 dní jsem se vrátil opět na Královskou vojenskou lékařskou kolej do Londýna.

Rád bych se nyní podělil o poznatky z této velice zajímavé návštěvy.

Historie Královské vojenské lékařské koleje

Počátky vojenského postgraduálního vzdělávání v britské armádě se datují rokem 1860, kdy byla založena Vojenská lékařská škola v Fort Pitt Chatham v Kentu. Tato škola byla založena na doporučení Královské zdravotnické komise vybudovat instituci pro postgraduální vzdělávání vojenských lékařů. Velký význam a podíl na založení této školy měla zdravotní sestra Florence Nightingale (1820 až 1910), která s velkým odhodláním léčila zraněné během krymské války a zabývala se nedostatký v lékařské administrativě a profesionálním výcviku a jako jedna z prvních poukazovala na nutnost preventivního pohledu vojenské medicíny.

Před rokem 1860 lékaři vstupující do armády jako vojenští lékaři byli buď ihned posláni bez speciálního výcviku přímo k útvarům, nebo absolvovali krátký vojenský lékařský výcvik v yorské nemocnici (York Hospital) nebo v General Invaliding Hospital (Isle of Wight), který byl přestěhován v roce 1860 do Fort Pittu. Ve Fort Pittu byla založena 4 oddělení - hygieny, vojenského lékařství, vojenské chirurgie a později na naléhání Florence

Nightingale též patologie, přičemž oddělení vojenské chirurgie prakticky existovalo již od roku 1806 v Edinburgu a od roku 1851 v Dublinu.

V roce 1863 byl postgraduální vojenský výcvik přestěhován do nově postavené Royal Victoria Hospital v Netley, Southampton. Tento postgraduální výcvik absolvovali jednak lékaři britské Královské vojenské zdravotnické služby (Royal Army Medical Corps-RAMC), od roku 1865 také lékařští kandidáti Indické zdravotnické služby a v letech 1871 až 1880 také lékařští nováčci z britské Královské námořnické zdravotnické služby.

Královská zdravotnická služba v roce 1901 (po búrské válce 1899-1901) doporučila přesunutí vojenské nemocnice a vojenské školy do Londýna, o což usilovali lékaři již od roku 1860. Královská lékařská kolej byla umístěna na břehu Temže v místech bývalého velkého vězení, postaveného v roce 1813.

Toto vězení mělo přes 1000 cel pro 800 mužských vězňů a 400 ženských vězňů a celkem 5 km chodeb. Pomocí kanalizační stoky se vězni pokoušeli se o útěk dostávat do řeky Temže a pak opouštěli Anglii lodí, velice často směrem do Austrálie, a stali se tak prvními britskými kolonizátory Austrálie.

V roce 1897 začalo být vězení přestavováno tak, aby vznikly prostory pro Tate Gallery, vojenská kasárna, pro vojenskou nemocnici královny Alexandry, pro Královskou vojenskou lékařskou kolej a pro budovy laboratoří. V budově původních laboratoří se nyní nachází vlastní kolej, velitelství a reprezentační místnosti, včetně klubu a jídelny (Headquarters officers' mess).

Vojenská nemocnice královny Alexandry byla otevřena 1. 7. 1905 a zavřena byla v roce 1977. Mnoho z této nemocnice bylo nyní zbořeno a uvolněno místo pro Tate Gallery, která nyní stojí v těsné blízkosti lékařské koleje.

V letech 1902-1907 byl profesionální výcvik v hygieně, patologii a nemocniční administrativě pro důstojníky Královské vojenské zdravotnické služby prováděn přechodně mimo Londýn.

Královská vojenská lékařská kolej byla oficiálně otevřena 15. 5. 1907. Prvním velitelem byl plukovník Her James, který zřizoval statut během zakládajících let 1902-1908 a jehož záznamy a plány je možné zhlédnout v Historickém muzeu Královské vojenské zdravotnické služby v Aldershotu. Výstavba této koleje stále v té době 94 000 liber včetně laboratoří, elektrické instalace a světel.

V roce 1908 byla kolej uznána jako škola Lon-

dýnské univerzity. Tento statut byl odvolán v roce 1932 díky některým změnám v zákonech Londýnské univerzity a naléhání senátu na určité stupně kontroly financování univerzity.

Během 1. světové války bylo vyučování na koleji přerušeno a budovy byly využívány pro produkci očkovacích látek a později pro výzkum ochrany proti chemickým zbraním, včetně vývoje chemických masek. Výuka zde byla opět zahájena v roce 1919 spolu s výzkumem v oblasti výživy, očkování, používání insekticidů a dalšími projekty.

Krátce po přerušení 2. světovou válkou se katedra hygieny přestěhovala do Mytchettu na Vojenskou školu hygieny a vakcinační oddělení se přestěhovalo do David Bruce Laboratory ve Wiltshire. V roce 1941 byla kolej vážně zničena bombardováním, přesto kursy tropické medicíny probíhaly na koleji po celou dobu trvání 2. světové války, kdy tyto kursy absolvovalo přes 3000 lékařských důstojníků.

Dnes na této Královské vojenské lékařské koleji probíhá postgraduální studium v oboru vojenské chirurgie, vojenské medicíny, vojenské patologie, vojenské psychiatrie, všeobecného lékařství, stomatology a preventivního lékařství zahrnujícího lékařskou entomologii.

Vlastní budova lékařské koleje je propojena s budovou společenských a reprezentačních místností, včetně jídelny. Vše je umístěno v srdci Londýna, nedaleko od parlamentu, na břehu řeky Temže. Kolej vlastní pozoruhodnou sbírku britských a indických medailí lékařských důstojníků, dále obrazy znázorňující chabrost a udatnost příslušníků britské Královské vojenské zdravotnické služby vyznamenaných Vítězným křížem, které zdobí chodby a reprezentační místnosti koleje. V roce 1983 byly budovy koleje zaregistrovány jako historicky a architektonicky významné budovy 2. stupně.

Kolej je vybavena hlavní přednáškovou posluchárnou pro 118 posluchačů, dále řadou různých velkých poslucháren, studijních laboratoří a konferenčních místností. Součástí koleje je i rozsáhlé parkoviště pro 110 osobních automobilů.

Znak Královské lékařské koleje se skládá z královské koruny (symbol britského království), sovy (symbol moudrosti), hada (symbol lékařství) a dvou zkřížených mečů (symbol armády). Dole je nápis - motto „Být nejlepší“, který pochází z Homérovy hry „The Iliad“ - Always to be the best. Tento znak byl oficiálně zaregistrován v roce 1983. V roce 1996 po sloučení zdravotnické služby pozemního vojska, letectva a námořnictva byla kolej přejmenována na Royal Defence Medical College (Královská lékařská kolej obrany).

Organizační struktura RDMC

V čele koleje stojí velitel a postgraduální děkan se svým zástupcem. Kolej má dvě oddělení - po-

mocné (technické) oddělení a oddělení odborných kateder.

Pomocné oddělení:

- Katedra lékařských ilustrací
- Lékařská knihovna
- Oddělení zásobování
 - důstojnická jídelna
 - zdravotnický sklad
- Oddělení příjmu
- Administrativní oddělení

Oddělení odborných kateder:

- Katedra vojenské preventivní medicíny
- Katedra vojenského praktického lékařství
- Katedra vojenského lékařství
- Katedra vojenské entomologie
- Katedra vojenské psychiatrie
- Katedra vojenské patologie
- Katedra vojenské chirurgie
- Katedra vojenské stomatologické chirurgie
- Katedra vojenského postgraduálního vzdělávání pro zdravotní sestry

Katedra vojenského preventivního lékařství

Obor vojenského preventivního lékařství začal být akademicky uznáván od jmenování Edmunda Parkese profesorem vojenské hygieny na Vojenské lékařské škole ve Fort Pittu v roce 1860. Vojenská hygiena byla přejmenována na vojenské zdraví v roce 1949. V roce 1980 katedra změnila svoje jméno ještě jednou na její současný název.

Tento obor uznává a zdůrazňuje důležitost preventivního pohledu tohoto interdisciplinárního oboru pro armádu jako takovou. Katedra je odpovědná za výuku těchto preventivních aspektů vojenského lékařství u nových, nastupujících lékařských důstojníků.

Katedra preventivního lékařství je jedna ze stěžejních kateder lékařské koleje. Je plně zahrnuta v organizaci postgraduálního vojenského studia a podílí se na všech 4 typech postgraduálních lékařských důstojnických kursů (probíhajících v RAMC Milbank, v Královském vojenském lékařském výcvikovém středisku v Aldershotu, v Královské vojenské akademii v Sandhurstu a APRE). Tato katedra také organizuje 3 kursy v oboru pracovního lékařství za rok a kursy pro stomatology. Osobně jsem se zúčastnil jedné z přednášek týdenního kursu v pracovním lékařství „Diploma Course in Occupational Medicine“, který navštěvovalo asi 16 civilních i vojenských lékařů. Příslušníci katedry spolupracují s civilními učiteli a podílejí se také na organizaci podobných kursů v civilu - mimo působnost armády.

Katedra získává zdravotnické informace z Velké Británie a také od zámořských civilních organizací a od vojenských sil ostatních národností, zvláště

o výskytu nemocí ve vybraných a sledovaných lokalitách, o epidemiologické situaci, o možnostech očkování apod. Má počítačové spojení s Lékařskou poradní službou pro cestující do zahraničí (MASTA - Medical Advisory Services to Travellers Abroad). Informace, které získává od těchto zmíněných institucí jí poskytují okamžité aktuální znalosti o světových zdravotnických problémech.

Katedra je zodpovědná za organizaci a kontrolu profesionálního výcviku všech důstojníků v oboru vojenského veřejného zdravotnictví a pracovního lékařství (APHOM - Army Public Health and Occupational Medicine).

K naplnění této role provádí katedra základní kursy v tomto oboru a organizuje vzájemnou spolupráci s civilními výukovými institucemi, aby umožnila lékařským důstojníkům získat oprávnění a kvalifikace v oboru veřejného zdraví (MSc v Public Health) nebo pracovního lékařství, a konečně také spolupracuje s Fakultou veřejného zdraví a pracovního lékařství v Londýně.

Spolupráce s těmito fakultami zabezpečuje Královské vojenské lékařské koleji uznání i v civilu a v neposlední řadě možnost vzájemné diskuse o zvláštích vojenského výcviku a jeho dopadu na zdraví.

V současné době stojí v čele této katedry pplk. prof. Miller, dále zde pracuje starší asistent profesora a jedna sekretářka.

Katedra vojenské entomologie

Hlavním předmětem zájmu této katedry je ochrana personálu a prostředí vojenských jednotek od nemocí vyvolaných arthropody a kontrola jejich výskytu všude, kde vojenské jednotky operují. Tato katedra se nezajímá jenom o studium hmyzu, ale také o hady a hlodavce. Katedra pracuje pro potřeby vojenského námořnictva, letectva i pozemního vojska. K naplnění tohoto úkolu katedře slouží její činnost ve 3 hlavních oblastech: výuce, poradenství a výzkumu.

Výuka - katedra se podílí na postgraduální výuce na Vojenské lékařské koleji výukou tropického lékařství pro lékaře, zdravotní sestry, paramediky i technický personál. Tato výuka je zpravidla součástí výuky organizované katedrou preventivního lékařství.

Poradenství - katedra je poradním centrem v oboru entomologie pro všechny tři služby britské armády. Identifikují zde entomologické vzorky zaslané z různých vojenských institucí z celého světa a poskytují informace o jejich lékařském významu a možnostech boje proti škůdcům a možnostech účinné kontroly.

Katedra také předává tyto informace institucím odpovědným za zásobování vojenských jednotek pesticidy a lékařským materiálem. Členové katedry jsou pravidelně vyžadováni jako konzultační orgán

u jednotek v zahraničí, a proto často vyjíždí za jednotkami.

Katedra zpracovává nové aktuální informace v oblasti entomologie, které rozesílá dále lékařům vojenských jednotek. Podílí se také na zpracovávání zdravotnických informací pro jednotky vyjíždějící do ciziny, zvláště pak co se týče nemocí přenášených hmyzem dominujících v dané lokalitě.

Výzkum - katedra řídí výzkumné programy zaměřené na zabezpečení ochrany a výkonnosti příslušníků vojenských jednotek v souvislosti s bojem proti přenosným nemocem. Současné projekty jsou zaměřeny na vývoj insekticidních repelentů, použití insekticidů k impregnaci oděvů a na prevenci nemocí přenášených zvláště hmyzem.

Katedra má otevřenou spolupráci s podobnými armádními americkými institucemi i s civilními institucemi ve Velké Británii. Na katedře v současné době pracují 4 civilní zaměstnanci - vedoucí, starší asistent, asistent-učitel a sekretářka.

Co se týče pregraduálního studia lékařů, britská vojenská zdravotnická služba nemá vlastní univerzitu pro pregraduální studium. Lékaře získává až po skončení jejich studia na civilních univerzitách. Pokud se civilní lékař rozhodne vstoupit do armády, tak nemá pevný závazek a sám si může vybrat délku závazku. V případě, že se již během studia rozhodne vstoupit po promoci do armády, armáda mu poskytuje plat po dobu 3 let studia, ale pak musí odsloužit 6letý závazek.

Jako další vojenské vzdělávací centrum jsem měl možnost navštívit Školu leteckého lékařství (School of Aviation Medicine) v Middle Wallop asi 120 km západně od Londýna. Tato škola je prakticky jediné výukové centrum pro výuku leteckého lékařství v britské armádě. Nachází se v místě vojenského letiště. Pozoruhodné je, že všichni lékaři sloužící u vojenského letectva musí projít touto školou včetně speciálního výcviku pro piloty, a stanou se tak současně aktivními piloty. Ročně se jedná asi o tři lékaře. Například lékař, s kterým jsem měl možnost hovořit a s kterým jsem absolvoval vyhlídkový let vrtulníkem, létá asi 3 hodiny týdně, jinak pracuje jako praktický lékař na posádkové ošetrovně (Garrison Medical Centre).

Vojenská zdravotnická zařízení

V britské armádě, která je plně profesionální, došlo po skončení „studené války“ k výrazné redukci počtu vojáků. Nyní zde slouží asi 103 000 vojáků, z toho je 6000 žen.

Britská královská lékařská služba má nyní asi 450 vojenských lékařů, přičemž se předpokládá ještě určité postupné snižování počtu lékařů. Z výkonných zařízení má k dispozici 1 vojenskou nemocnici, 5 tzv. vojenských křidel v civilních nemocnicích a kolem 107 posádkových lékařských center.

Britská armáda má v současnosti pouze jednu Královskou vojenskou nemocnici v Haslaru na jihu Anglie, která v minulosti sloužila pouze pro potřeby námořnictva. Tato nemocnice, jejíž kapacita je asi 220 lůžek (do budoucna se počítá s rozšířením kapacity asi na 300 lůžek), nyní slouží potřebám všech tří druhů vojska (pozemního vojska, letectva a námořnictva). Nemocnice má všechna běžná oddělení, tak jak je známe z našich nemocnic, vyjma gynekologického a dětského oddělení. Pracují zde až na výjimky vojenští lékaři. V poslední době se začínají přijímat též civilní lékaři, kteří zde pak pracují (podobně jako u nás) jako občanští zaměstnanci. Spektrum léčených pacientů se ze 70-80 % skládá z civilních pacientů. Lékaři i zdravotní sestry zde nosí uniformy, převážně bílé barvy, a vždy s viditelnou hodností.

Kromě této jediné vojenské nemocnice existují v britské armádě tzv. vojenská křídla v civilních nemocnicích (military wings). Těchto vojenských křidel mají celkem 5:

1. MDHU (Military District Hospital Unit) Plymouth
2. MDHU Peterborough
3. MDHU Frimley Park
4. Catterick-Duckess of Kent Military Hospital
5. Duke of Commaught Unit, Mursgrave Park Hospital v Severním Irsku

V těchto civilních nemocnicích pracují vojenští lékaři a sestry spolu s civilními lékaři na jednom oddělení, zpravidla to bývá chirurgické či interní oddělení. V této nemocnici pak je vyčleněn určitý počet lůžek pro případné vojenské pacienty. Tato lůžka, jsou-li volná, jsou obsazena civilními pacienty. Lékaři zde chodí oblečení podobně jako jejich civilní kolegové v lékařském oděvu, pouze vojenské sestry často nosí uniformu. Tito vojenští lékaři jsou pro nemocnici přínosem, protože jsou placeni ministerstvem obrany a pracují pro civilní nemocnici. I přes to se často stává, že na vojenská lůžka jsou přijímáni zpravidla staří, chronicky nemocní pacienti, kteří jsou samozřejmě náročnější co se týče jak diagnostiky, tak i léčby. V případě nutnosti výjezdu na cvičení tito lékaři opustí nemocnici a po skončení akce se opět vrací zpět. V posledních letech řeší britská zdravotnická služba problém s častou odchodovostí těchto velice kvalitních lékařů na civilní místa v té samé nemocnici. Většinou lékaři odcházejí za vyšším platem.

Z dalších vojenských zdravotnických zařízení jsem navštívil polní nemocnici ve výcvikovém prostoru Salisbury Plain.

Tato polní nemocnice slouží v době míru k výcviku zdravotnického personálu - zvláště pro příslušníky Teritoriální armády. Teritoriální armáda je armáda složená pouze z dobrovolníků, kteří pracují pro armádu pouze ve volném čase, většinou pouze o sobotách a nedělích, a 1krát ročně absolvují 14denní cvičení. Příslušníci této armády mají své civilní zaměstnání a pro armádu pracují buď pro

možnost přivydělat si, nebo proto, že je baví občas se obléknout do uniformy a 2 dny cvičit v polních podmínkách. V době mobilizace musí automaticky nastoupit výkon služby (ale pouze v případě napadení Velké B.). I tato armáda má svoji zdravotnickou službu, složenou z civilních lékařů, sester a paramediků. Pro armádu je výhodné mít tyto civilní lékaře, protože mají větší zkušenosti se širším spektrem chorob než většina vojenských lékařů (mimo lékařů ve vojenské nemocnici), kteří zpravidla pečují pouze o zdravé a mladé lidi. V britské armádě není zvykem tak jako u nás pečovat o rodinné příslušníky vojáků. Tito rodinní příslušníci navštěvují civilní lékaře v místě bydliště. Civilní lékaři - příslušníci Teritoriální armády - pak o víkendech cvičí v polních nemocnicích. Výcvik sestává z rozvinutí nemocnice, zpravidla v budovách, výjimečně ve stanech, dále v procvičování poskytování zdravotnické péče v poli včetně první pomoci, cvičí se provádění ochrany nemocnice proti zbraním hromadného ničení včetně chemických zbraní, obranné zabezpečení nemocnice, výcvik ve střelbě, orientace na mapě, rádiové spojení, údržba a odstraňování závad na zdravotnických vozidlech. Výcvik probíhá ve družstvech formou kontrolních stanovišť s bodovým hodnocením. Každý víkend probíhá tento výcvik v jiném výcvikovém prostoru.

Dalším výcvikovým střediskem, které jsem navštívil, bylo „Training Centre - Defence Medical Services“ v Aldershotu, určené pro vojenské lékaře, sestry a paramediky. Výcvikové kurzy zde probíhající jsou 4týdenní a jsou povinné pro všechny vojenské lékaře.

Vojenští lékaři musí také absolvovat studium na Královské vojenské akademii (Royal Military Academy) v Sandhurstu. Tato akademie slouží všem druhům vojska britské armády a každý voják ji musí projít. Akademie se nalézá na rozsáhlém pozemku s mnoha vesměs starými budovami, vlastním kostelem, velkým rodinným domem pro velitele akademie, lékařským centrem (4 lékaři, 25 lůžek), několika sportovními hřišti na ragby, kriket, fotbal, tenis apod. Akademi má 4 typy škol:

1. Stará kolej - kterou musí po dobu 1 měsíce absolvovat noví lékaři, kteří vstoupili do armády.
2. Nová kolej - která spolu se starou kolejí je určena pro studium nováčků - kadetů, kteří se chtějí stát příslušníky britské armády (zpravidla ve věku 19-23 let). Po celou dobu studia jsou bez hodnosti jenom s označením kadet.
3. Mladší oddělení štábní koleje - určené pro studium kapitánů před povýšením na majory a pro zájemce z řad vojenských lékařů, kteří chtějí zůstat v armádě delší dobu a časem se dostat na vyšší funkce. Toto studium trvá 4 měsíce.
4. Štábní kolej - určená pro všechny majory, kteří jsou předurčení na nejvyšší funkce v armádě s hodnostmi od podplukovníka až po generála. Tuto štábní kolej absolvují průměrně 2 vojenští lékaři ročně.

Výuka, která zde probíhá pro lékaře je čistě vojenská se zaměřením na všechny oblasti vojenského života.

Vojenské lékařské ředitelství

Nejvyšší organizační strukturou britské vojenské lékařské služby je Vojenské lékařské ředitelství (Army Medical Directorate) ministerstva obrany. Toto ředitelství bylo přestěhováno v rámci reorganizačních změn, které v britské armádě probíhají po skončení „studené války“, z Londýna na jihozápad, do asi 1 hodinu jízdy vzdáleného Aldershotu. V čele tohoto ředitelství stojí Director general (gen. Short) - obdoba našeho náčelníka zdravotní služby.

Při Vojenském lékařském ředitelství existuje tzv. Zdravotní jednotka (Health Unit), kde mimo jiné dochází ke konečnému zpracování získaných dat systémem J95 (viz VZL, 65, 1996, č. 4, s. 161-164).

Součástí Zdravotní jednotky je i tzv. Lékařská zpravodajská služba (Medical Intelligence), která sestává pouze z jednoho důstojníka nelékaře (Public Health Officer). Hlavním úkolem tohoto důstojníka je sestavovat souhrnné zdravotnické zprávy (Health Brief) pro jednotky, které odjíždějí do zahraničí na cvičení nebo expedice či jsou tam dlouhodobě dislokovány. Britská armáda má trvale jednotky např. v Hongkongu, Německu, Gibraltar, Brunei (Borneo), Kypru, Falklandských ostrovech, v karibské oblasti - Belize.

Cílem zprávy Health Brief je poskytovat informace o životních podmínkách, nemocích a vektorech přenosu, které se uplatňují v konkrétních zemích, tak aby výskyt nemocí a nebojových zranění byl co nejmenší. Tyto zprávy obsahují jednak topografická, demografická a klimatická data země včetně mapy, informace o složení populace, životních a hygienických podmínkách. Dále následuje popis pro armádu důležitých skupin onemocnění (respiračních, gastrointestinálních, přenášených živými vektory a ostatní, např. VHB, C, D, zoonózy apod.), jejich inkubační doby, cesty přenosu, riziková období roku, rizikové oblasti výskytu popsaných onemocnění. Součástí zprávy je i profil rizik z prostředí, jako jsou vlhkost, teplota, voda, potraviny, riziková zvířata apod. Na závěr zprávy je uvedeno shrnutí rizik, nutná lékařská vyšetření před odjezdem včetně doporučeného očkování, vhodné profylaktické léčby, např. antimalariky, včetně dávkování a organizace výcviku v poskytování první pomoci.

Při sestavování těchto zpráv využívají jednak informací Lékařského zpravodajského centra armádních sil US (AFMIC= US Armed Forces Medical Intelligence Center) v podobě pravidelně zasílaného CD-roomu, který je aktualizován každých 6 měsíců, a dále anglického programu TRAVELLER 3.8 - Zdravotní informační servis, který je produk-

tem katedry cestovního lékařství Nemocnice tropických nemocí v Londýně a je aktualizován každý měsíc. Program TRAVELLER je vhodnější při sestavování zprávy, např. pro 1-2 vojáky, kteří odjíždějí do zahraničí, protože zde získají mimo zdravotnických informací o rizicích také informace o možnostech ubytování, typech hotelů, stravování, dopravě v zemi apod. Vzhledem k tomu, že tento program je anglickým produktem, je doplněn také ekonomickou kalkulací profylaktických opatření, výběrem různých chemoprophylaktik s různou cenou apod.

Důstojník Lékařské zpravodajské služby udržuje stálou spolupráci s civilními lékaři a pracovníky v oboru veřejného zdraví. Informace si navzájem vyměňují často pomocí modemu a programu EPINET II. Důležité je, že tyto zdravotní informace obdrží před odjezdem každý lékař jednotky, případně samotný voják, a ten je zase povinen ihned hlásit Lékařské zpravodajské službě jakékoli změny, které neodpovídají obdrženým zprávám, tak aby se tyto informace mohly aktualizovat podle skutečných podmínek v dané zemi a měli trvalou platnost pro další jednotky, které se do oblasti chystají. A zase naopak, zjistí-li důstojník Lékařské zpravodajské služby nové skutečnosti o nemocech v oblastech, do kterých některá jednotka již odcestovala, okamžitě jim zašle novou aktualizovanou zprávu.

Závěr

Závěrem mi dovoluji shrnout poznatky, které mě nejvíce překvapily, a zapsaly se mi tak výrazně do paměti.

Jedním z nich je celková vybavenost vojenských posádek - přepychové jídelny, televizní místnosti, místnosti pro podávání kávy či čaje s denně čerstvým místním i světovým tiskem, životní a sociální podmínky vojáků. Britští vojáci nemají žádné problémy s bydlením, ať už svobodných vojáků, kteří bydlí v ubytovnách hotelového typu, na naše poměry přepychově zařízených, či ženatých vojáků, kteří jsou-li poddůstojníky, bydlí v rodinných domech, jsou-li důstojníky, bydlí v rodinných domech. Domy pro poddůstojníky i důstojníky jsou plně zařízeny nábytkem, proto také britští vojáci většinou nevlastní žádný svůj nábytek či vybavení domácnosti. Manželky vojáků až na výjimky nepracují a starají se o děti a domácnost.

Další zajímavostí bylo poměrně výrazné kastrování vojáků na poddůstojníky a důstojníky, oddělené ubytování, stravování, oddělené bary, společenské místnosti, oddělená zábava.

Dále mě udivila pestrost, variabilnost a elegance zvláště slavnostních uniforem britských důstojníků, kterou jsem poznal na slavnostní útvarové večeři pořádané velitelstvím pozemního vojska v Salisbury, kde jsem byl čestným hostem posazeným

vedle generálů do čela společného stolu pro 150 důstojníků. Ve své šedé uniformě jsem byl velice lehce rozpoznatelný a ztratit se v davu bylo pro mě prakticky nemožné.

Dalším, myslím si, že mohu říci charakteristickým rysem Britů, je dobrá znalost historie jejich země, velké národní cítění a patřičná hrdost na své předky.

V neposlední řadě mě zaujala britská kuchyně, ve které podle mé zkušenosti převládá maso nad bramborami, zeleninové přílohy a sýry nad pečivem a čistá pramenitá voda nad coca-colou.

Na závěr mi dovolu poděkovat těm příslušníkům katedry, díky nimž jsem se mohl zúčastnit této stáže, a získat tak velice cenné poznatky a zkušenosti.

Souhrn

Autor uvádí své osobní zkušenosti z výměnné stáže na Královské vojenské lékařské koleji v Londýně, poznatky z vojenského zdravotnického vzdělávání a organizace zdravotnické služby britské armády.

Klíčová slova: Královská lékařská kolej obrany (RDMC) - historie; RDMC - organizační struktura; Zdravotnická zařízení britské armády.

Do redakce došlo 14. 1. 1997